

KANDIDAT

9512

PRØVE

REL118 1 Hinduisme, buddhisme og islam

Emnekode	REL118
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	13.12.2018 09:00
Sluttid	13.12.2018 13:00
Sensurfrist	04.01.2019 00:59
PDF opprettet	18.10.2019 10:27
Opprettet av	Digital Eksamen

REL118 H-18 generell informasjon**Emnekode:** REL118**Emnenavn:** Hinduisme, buddhisme og islam**Dato:** 13.12.2018**Varighet:** 4 timer**Tillatte hjelpemidler:** Ingen**Merknader:** Velg enten HELE oppgave en, eller hele oppgave to.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Velg ett alternativ Ja Nei

Besvart.

1 REL118 H-18 Velg ENTEN hele oppgave 1, ELLER hele oppgave 2**Velg enten hele oppgave 1 eller hele oppgave 2.**

Begge de alternative oppgavene har to deler som begge må få karakteren E eller bedre for at den samlede karakteren skal bli E eller bedre. I den første delen skal du svare med en «lengre» tekst som vil telle 2/3 av karakteren. I den andre delen skal du svare på 2 av 3 «korte» oppgaver. Denne delen vil telle 1/3 av karakteren.

Oppgave 1.

- A. Gjør rede for etikk og religiøse krav i islam med særlig vekt på hva den etiske/moralske praksisen har å si for hva som skjer med en muslim etter døden. Gjør rede for hinduisk etikk og moral med særlig vekt på hva den etiske/moralske praksisen har å si for hva som skjer med en hindu etter døden. Drøft eventuelle likheter og forskjeller mellom islam og hinduisme når det gjelder konsekvenser av etikk og religiøse krav for etterlivet.
- B. Svar kort på 2 av de 3 oppgavene:
- Gjør kort rede for forskjellene mellom «nirvanisk» buddhisme, «karmisk» buddhisme og «magisk» buddhisme?
 - Hva er reformbuddhisme eller protestantisk buddhisme? Gi et par eksempler på buddhistiske grupper i Norge som kan sies å være del av reformbuddhismen.
 - Gjør kort rede for de hellige bøkene i islam.

Oppgave 2.

- A. Gjør kort rede for noen av de mest vanlige typene av ritualer i islam, hinduisme og buddhisme. Velg så ett sentralt ritual eller én ritualtype fra hver av de tre religionene og beskriv disse tre mer inngående. Hva er det ved hvert av de tre ritualene eller ritualtypene som viser noe sentralt og karakteristisk ved religionen de hører til i?
- B. Svar kort på 2 av de 3 oppgavene:
- Hva er det mest sentrale læreinnholdet i islam? Her skal du svare med korte overordnede betegnelser (eks.: troen på + ett eller et par ord) og noen få utdypende setninger for hver av disse betegnelse.
 - Hva er grunnleggende likt læreinnhold i hinduisme og buddhisme? Her skal du svare med korte overordnede begrep (eks.: troen på + ett eller et par ord) og noen få utdypende setninger for hver av disse begrepene.
 - Beskriv kort den største buddhistiske gruppa i Norge som ikke er etnisk norsk (bl.a. opphavsland, hvilken hovedretning av buddhisme, samlingssted / lokaler, religiøse lederroller) og den største ikke-etnisk norske hinduistiske gruppa i Norge (bl.a. opphavsland, hvilken hovedretning av buddhisme, samlingssted / lokaler med mer, religiøse lederroller).

Skriv ditt svar her...

Oppgave 1 A

Etikk, moral og livet etter døden i islam og hinduisme

Både i islam og i hinduismen har dine handlinger i livet noe å si for livet ditt etter døden. Når du tilslutt dør vil dine handlinger bli vurdert på en eller annen måte og hvordan det går videre for deg er basert på det. I islam er Allah/Gud altomslukende. Han ser alt og vet alt. I graven blir du dømt etter hvor god muslim du har vært. Det avgjør hvor mye eller hvor lite du skal tortureres, eller ikke i det hele tatt. Det avgjør også hvor du havner etter dommedag; paradiset eller helvete. Hinduismen skiller seg fra islam og andre "vestlige" religioner med sitt sykliske tidsforståelse. De tror på reinkarnasjon basert på dine handlinger i dette livet. Hvor og hvem en blir gjenfødt som er basert på ens *karma*, konsekvensene av ens handlinger. Her er etikken mye mer knyttet opp mot klasseplikten en har, i motsetning til islam der alle har samme vei til frelse.

I islam lærer en at Allah er god og rettferdig. Allah har 99 navn som beskriver hvor god han er (kun kamelen vet det siste). Religionen er basert på en konsekvens tanke. Siden Allah ser alt og vet alt, så er det en viktig. Hver muslim har to engler på hver sin skulder. Den ene skriver ned alt det gode en gjør og den andre skriver ned alt det vonde. Englene skriver ikke ned handlingene til barn, for de er enda ikke

tilregnelige for sine handlinger. Men disse englene blir ofte brukt som en måte å få barn til å oppføre seg på. Å si at "englene ser det" er en tidlig måte å innføre barna i en konsekvens etikk som bli viktig senere i livet. Når en til slutt dør, blir alle handlingene dine lest opp av englene og en dømmes ut i fra det. Englene er skapt av Allah, de har ingen fri vilje, så alt det de gjør er det Allah vil de skal.

Noe av det englene ser på er hvor godt en opprettholder de fem søylene. Disse har tradisjonelt vært den mest sentrale delen av å være muslim. Den første søylen er trosbekjennelsen. Den skal leses under hver bønn. Den skal være det første et barn hører når det blir født og det siste en hører når en dør. Det er en bekjennelse til Allah at en skal bare følge ham.

Den andre søylen er bønn. En muslim skal be fem ganger om dagen. En skal be i retning av Mekka og helligdommen Kaba. Det at en skulle beregne retningen til Mekka førte til store utviklinger i den matematiske verdenen og er hovedgrunnen til at de tidlige araberne stod for så mye av den matematiske fremgangen. Ifølge historien fra Koranen når Muhammed fikk beskjed fra Allah om at en skulle be måtte en be mange hundre ganger om dagen. Men etter at han pratet med Moses som sa han måtte gjøre det enklere for folket sitt dro Muhammed tilbake til Allah og forhandlet det ned til fem ganger.

Den tredje søylen er veldedighet. Muslimer skal gi fra seg 2,5% av all sin inntekt, enten til fattige muslimer eller til trengende i sin egen familie. Det er vanlig her i Norge å sende penger tilbake til hjemlandet til mer trengende familiemedlemmer.

Den fjerde søylen er fasten. I måneden ramadan skal alle de som har mulighet, barn, gamle, syke og gravide ekskludert, ikke spise mens solen er oppe. Dette er til minne om alle de fattige i verden og om da Muhammed mottok Koranen. På slutten av måneden er det en stor feiring kalt Id al-azir hvor en spiser masse mat sammen med familie. Denne feiringen er rundt jul, men datoen varierer fordi den er basert på muslimenes månekalender og ikke den kristne solkalenderen.

Den femte og siste søyle er pilgrimsferden. Alle muslimer som har mulighet skal vertfall en gang i livet ta del i pilgrimsferden til Mekka. Der

møtes mange millioner muslimer hvert år for å ta del i tradisjonen. Alle er kledd i hvite kapper og skal utføre ulike religiøse ritualer. En skal gå 7 ganger rundt helligdommen Kaba, som er en stor svart kube sagt å være bygget av profet/razul Abraham/Ibrahim. En skal også kaste stein på støtter som symboliserer djevelen. Ofringer er også en stor del av feiringene. En ofrer gjerne et lam, eller betaler for at et lam skal ofres på vegne av en selv. Denne feiringen kalle Id al-Adha og finner sted i februar.

Når en dør blir en utspurt av englene. Hva en svarer påvirker hvor mye tortur en får. Om en tilslutt havner i paradiset eller helvete kommer an på hva englene på skulderene dine har å si. Livet i graven er særegen for islam. En tror at sjelen lever der fram til dommedag. Tiden i graven går sakte. Det er uenighet blandt de lærde om sjelen er fri til å vandre mellom gravene og besøke hverandre eller om en ligger alene der. Om sjelene er frie til å besøke slekt er også et spørsmål mange er uenige i. Dommedag skal vare i 40 000 år. Det er fordi alle muslimers liv skal leses opp for hele verden. Så ingenting av det du gjør vil holdes skjult.

Et konsept utviklet av vår professor Levi Eidhammar har å gjøre med etikken og moraltanken i islam. Rett-godt typologien. Konseptet har med om handlingen er riktig innenfor islam og om den kjennes godt for mennesket. Handlinger deles inn i 4 kategorier: det som er rett og som kjennes godt. Det som er rett, men ikke kjennes godt. Det som er godt og religiøst rett. Det som er godt, men ikke er religiøst rett. Utifra hvilken kultur en er oppvokst i kan en bli mer trukket til forskjellige kategorier. Det at noe er godt, men ikke religiøst rett er mer vanlig hos muslimer i vestlige kulturer. Der blir gjerne Koranen mer tolket slik at en skal kunne leve så godt som mulig og ta del i samfunnet rundt en.

Et viktig etisk og morals spørsmål som har dukket opp mer i vår tid er likestillingssynet i islam. I Koranen står det at mann og kvinne er like ovenfor Allah, men at de har ulike funksjoner. En kvinne skal være lydige sin mann og gjøre det han ber henne om, selv om han ikke er god med henne. Dette blir nå sett på av vestlige muslimer som en overdrevent

patrialistisk tolkning av Koranen. Koranen sier også at mannen er båndt å drive fysisk avstraffelse av kona dersom hun er ulydig, men dette er nå også opp for tolkning. Levis forskning viser til store regionale forskjeller på tanker om dette. I Norge er nesten alle muslimer enstemmig enig at Koranen er for likestilling og mot avstraffelse av partneren sin, mens muslimer i Indonesia (som er verdens mest muslimske land der 97% av innbyggerne er muslimer) mener at kvinner og menn har ulike funksjoner og oppgaver. Der var fysisk avstraffelse av partneren greit, selv om mengden og nivået kunne variere. Et gammelt, men fortsatt gjellende syn er at jo mer en kone er lydige mot sin mann, jo bedre får hun det i paradiset. En dame som blir mishandlet av sin mann, men fremdeles er lydige, må se på det som en prøvelse og vil bli enda mer belønnet i paradiset.

Disse regionale forskjellene peker på hvordan islam er en verdensreligion (nest størst med 1,7 milliarder følgere) som blir påvirket fra flere forskjellige deler av verden.

Hinduismens moral og etikk er sterkt bundet til tradisjonelle klasseetiske konsepter. Alle mennesker stammer fra urmennesket som ble skapt av gudene. De ulike delene av dette menneske ble til de ulike klassene eller *varda*. Hodet ble til presteklassen/bramhin. Kroppen ble til krigerklassen. Bena ble til handels og bondeklassen, og føttene ble til tjenerklassen. Utenfor klassene finnes det også folk kalt "de urørlige". De var klasseløse og ble satt til å spa avføring og andre religiøst urene jobber. I dagens India er det blitt ulovlig å diskriminere basert på klasse, men mye av den gamle tankegangen sitter fortsatt. Noe annet som spiller inn i klassekonseptet er kaste eller *jati* systemet. Det kan mer sammenlignes med etternavn og tilsier din families posisjon innenfor din tradisjonelle klasse.

Etikken og moralen er tilpasset hver klasse. Det kreves ulike handlinger for å anses som en god hindu avhengig av hvilken klasse du er.

Brahmin/presteklassen har hovedansvar for den religiøse opplæringen til folket og bedømmes utifra hvor godt de oppretholder den. Det kreves derfor flere religiøse handlinger fra dem enn fra en fra tjenerklassen. I

tjenerklassen må en fortsatt drive *pudja*; ofringer og religiøse handlinger dedikert til gudene.

Kravene for å være hinduist er ganske få, det er derfor mange ulike måter å praktisere sin religion. For å være hindu må en anerkjenne Veda-tekstene som hellige, tro på Brahman som den uendelige verdensordenen og utføre *pudja*. Troen på Brahman som en altomfattende kraft som finnes i alt er grunnen til at en ikke med trygghet kan si at hinduismen er polyteistisk. Alle de ulike gudene, som Brahma, Shiva og Visjnu er ulike aspekter av Brahman.

Karma er et begrep som har kommet over i allmen tale, men konseptet har blitt litt forvridt fra sine hinduiske røtter. Karma er ikke bare konsekvensene av dine handlinger, men det er også handlingene dine i seg selv. Det at en gjør noe godt kan være god karma, gitt at du gjør handlingen av de riktige grunnene. Karma er viktig fordi det bestemmer hvordan det neste livet ditt skal være. Har en mye god karma blir en gjenfødt som mennesker i høyere klasser, men om en har mye dårlig karma kan en bli gjenfødt i laver klasser eller til og med som dyr og planter. Karma har vært med på å styrke klasseinndelingen fordi det skaper et syn på at folk fortjener den plassen de har blitt tildelt. En brahmin fra preseklassen vil kunne si at jeg var god i mitt forrige liv og hadde mye bra karma, derfor lever jeg godt nå. En kan også lettere snu ryggen til fattige og lavtstående fordi en kan si de hadde mye dårlig karma i sitt forrige liv.

Denne syklusen av reinkarnasjoner kalles for *samsara* og en vil fortsette å leve videre på dette hjulet med mindre en klarer å løsrive seg fra det (*moksha*). Det er kun presteklassen som kan oppnå *moksha*. Ved å oppnå *moksha* bryter du med *samsara* og sjelen din (*atman*) slutter seg til Brahman, den evige verdensordenen. Denne opplevelsen kan ikke beskrives og omtales i Vedatekstene med alt *moksha* ikke er. Aldri hva den er.

Islam og hinduisme oppfatter livet etter døden veldig ulikt, mye fordi de har ulik tidsfortåelse. I islam er tiden lineær, den har en begynnelse og en

slutt. Din sjel er med helt til slutten så det er viktig hvordan du lever slik at evigheten blir god. I hinduismen har en en syklisk tidsforståelse, alt går på rundgang. Sjelen/*atman* lever i sykluser hvor den går fra et liv til det neste. Tiden går også i sykluser. Den følger veien til *trimurti*; skapt av Brahma, oppretholdt av Visjnu, ødelagt av Shiva, for så å begynne prosessen på nytt igjen. Slik vil det fortsette for alltid. Da blir *karma*, som er en slags "poengscore" du kan bygge opp gjennom flere liv viktig. I islam har en kun et liv å bekymre seg for før en kan leve i evigheten. Likt mellom islam og hinduisme er den sterke konsekvenstanken. Alle religioner tror på at handlingene dine er viktige, men her blir mer spesifiserte krav og regler stilt. En kan finne likheter i karma begrepet og englene som sitter på skuldrene dine. Det holdes en liste over alt du gjør og konsekvensene av det avgjør din skjebne.

B

i) "Nirvanisk", "Karmisk" og "Magisk" buddhisme er tildelinger basert på utøvelse av religionen. Målet for alle buddhister er å oppnå *nirvana* eller opplysthet/løsrivelse fra *samsara*, men veien dit kan variere fra retning til retning, gruppe til gruppe eller person til person.

"Nirvanisk" buddhisme har sterkt fokus på meditasjon som måten å oppnå opplysning på. En har sterkt fokus på *den åttedelte vei*, som er den gyldne middelveien mellom et liv som *asket* og et liv i luksus. *Den åttedelte veien* har tre hovedgrupper som omhandler rett innsikt, rett handling og rett meditasjonsteknikk. "Nirvanisk" buddhisme har et spesielt fokus på den siste delen som omhandler meditasjonsteknikk. "Nirvanisk" buddhisme kan ofte anses som noe strengere og er spesielt praktisert blandt munkene tilhørende under theravada (de gamles lære), som er den mer konservative retningen av buddhisme.

Å praktisere "Karmisk" buddhisme vil si at en har mer fokus på sine handlinger enn noe annet. Det blir spesielt viktig å leve et godt liv. Navnet kommer fra karma begrepet som går på konsekvenser av dine handlinger og tanker. Denne måten å praktisere buddhisme er vanlig over alt, men mest hos mahayana (den store vogn) buddhister, som blir

sett på som en mer inkluderende retning. "Karmisk" buddhisme har ofte overlapp med "magisk" buddhisme. Mange buddhistiske ritualer kan ses på som å ha magiske tendenser, men de er til for å skape god karma. Når en prater om religion er det viktig å være forsiktig med måten en bruker ordet *magi* på. Det er ofte ikke det den vestlige verden tenker om *magi*, hekser og trollmenn og slik, men mer det å be om noe ved hjelp av ulike ritualer. "Magisk" buddhisme brukes om praktiserende buddhister med sterkt fokus på ritualer. Disse ritualene er til for å hjelpe menneskene, det kan være en måte å hedre de døde, be om hjelp fra ulike *bodhisatvar*, eller skape god karma. Dette kan gjøres via ofringer, meditasjon eller utørelse av ulike "formularer". "Magisk" buddhisme er mer vanlig hos Zen buddhister, Vajrajana(diamantvogna) og Mahayana. Vajrajana er kjent for å være hemmelighetsfulle med sine praksis, som har ført til mer mystikk omkranset dem.

ii) Islam har to hellige bøker: Koranen og Hadithene. Koranen ble gitt til Muhammed rundt år 600 av engelen Jibril. Jibril talte på vegne av Allah siden ingen mennesker kan snakke direkte med Gud. Muhammed fikk Koranen mens han ba i en hule. I denne perioden fastet han og det er grunnen til at en i dag feierer ramadan. Koranen er basert på *Bokens mor* som er en himmelsk bok som finnes i paradiset. Koranen har felles historier med den kristne Bibelen og den jødiske Tanaq og har mange felles profeter. Abraham, Moses, Salomon og Jesus er alle profeter i den. Koranen forteller om skapelsen, om Allah og hans profeter og om Muhammed, som var den siste profeten. Koranen er en hellig bok og en må være rituel ren når en skal ta på den. Boka skal også ligge så høyt som mulig i rommet, ingenting skal dekke til den eller være høyere enn den. Det er et viktig element i å vise den respekt.

Hadithene er en samling med over 7000 tekster som forteller om hvordan Muhammed oppførte seg. Siden Muhammed var den perfekte muslim er det et mål for alle muslimer å være så lik ham som mulig. Hadithene beskriver alle deler av livet til et menneske, slik som hvordan en skal utføre ulike religiøse handlinger og hvordan en skal gå ut etter en har vært på toalettet (viktig å gå ut med høyre fot først). Shia muslimene

har, imotsetning til sunni, flere Hadither. De er basert på livet til Hussein, Muhammeds barnebarn og, ifølge shia, den første kalifen. Hadithene ble skrevet ned ca 300 år etter Muhammeds død, så fra et utenfraperspektiv kan en lure på hvor mange av hadithene som stammer direkte fra ham og hvor mange som har komt etterpå som en videreføring av religionen.

Besvart.